

EKSPORT FRA SOGN OG FJORDANE I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 101-12/2018

Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

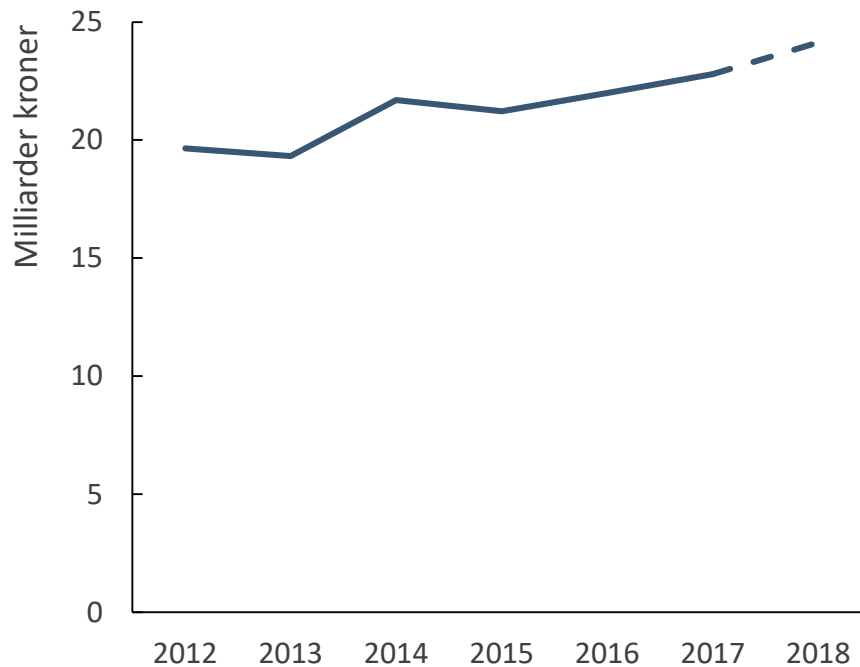
Total eksport utenom olje og gass fra Sogn og Fjordane var i 2017 på om lag 23 milliarder kroner. Målt per sysselsatt i privat norsk næringsliv har Sogn og Fjordane den nest høyeste eksporten i landet. Etter en liten nedgang i eksporten i etterkant av 2014, har eksporten tatt seg betydelig opp. Basert på utvikling i eksport hittil i 2018, anslår vi at eksportveksten vil fortsette ut året og at total eksport fra Sogn og Fjordane vil ende på nær 24 milliarder kroner i 2018.

Menons beregninger viser at eksporten utenom olje og gass fra Sogn og Fjordane la grunnlaget for i overkant av 17 000 arbeidsplasser i 2017 på nasjonalt plan.

Eksporten i Sogn og Fjordane er konsentrert om kraftbasert industri, som inkluderer prosessindustrien. Denne næringen eksporterte for i overkant av 8 milliarder kroner. Sogn og Fjordane har også betydelig eksport fra havbruk som i 2017 var på nesten 6 milliarder kroner.

Figur 1: Sogn og Fjordane. Eksportutvikling. 2012 til 2018.

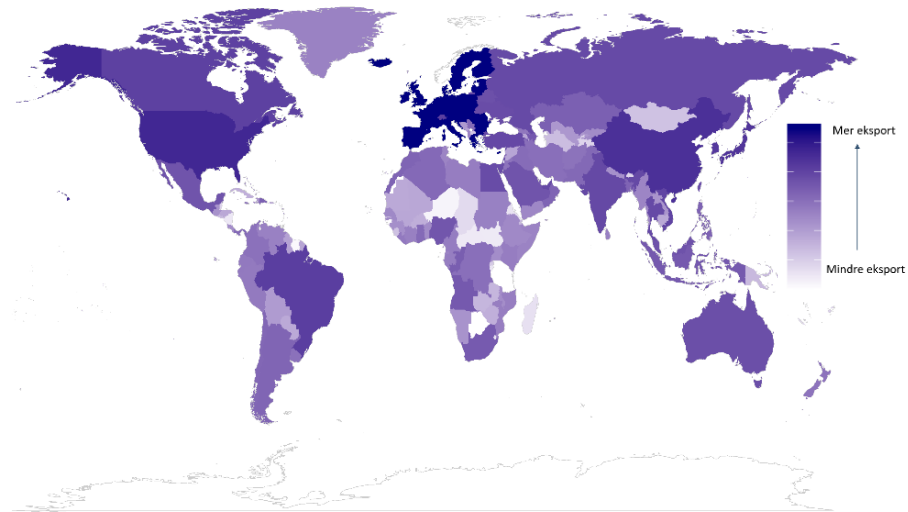
Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Sogn og Fjordane eksporterer til alle Norges viktigste eksportmarkeder. Eksporten er imidlertid konsentrert om EU/EØS. 70 prosent av eksporten fra Sogn og Fjordane går til det europeiske indre marked. Eksport til Storbritannia står for 9 prosent av Sogn og Fjordanes totale eksport. Figuren viser vi eksporten fordelt på EU/EØS og andre land i verden.

Alle kommunene i Sogn og Fjordane eksporterer. Årdal er den kommunen som eksporterer mest ifølge Menon sine beregninger. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Bremanger, Hyllestad, Høyanger og Årdal.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Sogn og Fjordane i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

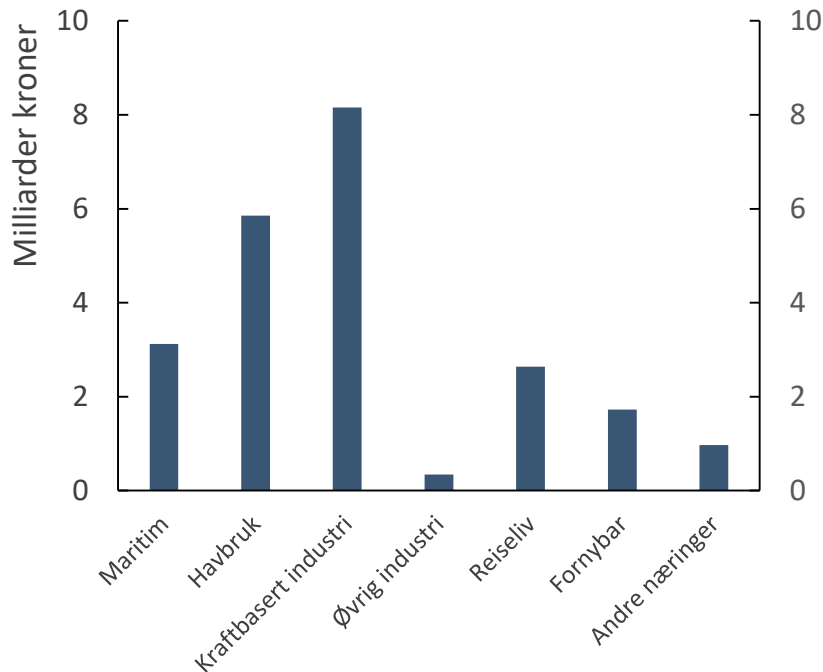
Eksport fordelt på næringer og land

Eksporten fra Sogn og Fjordane er konsentrert om kraftbasert industri og havbruk. Som det går frem av figuren er eksporten fra kraftbasert industri på om lag 8 milliarder kroner i 2017, mens havbruk eksporterer for nesten 6 milliarder kroner.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

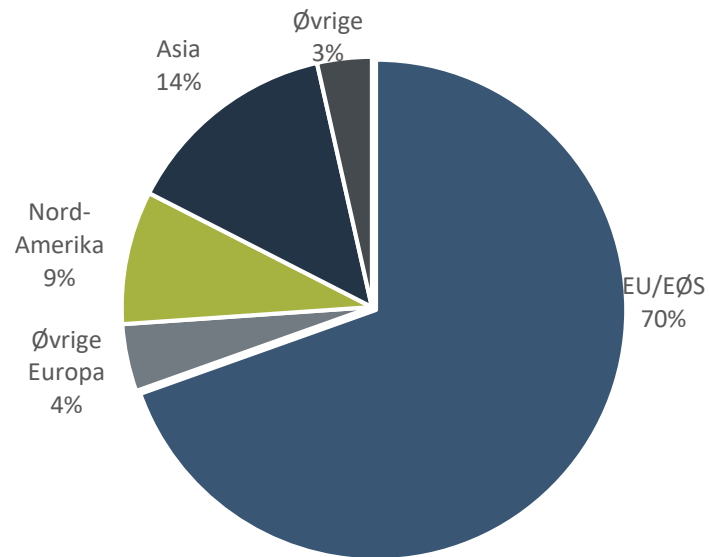
Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Sogn og Fjordane i 2017.
Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Eksporten fra Sogn og Fjordane var i 2017 konsentrert om EU/EØS. Over to tredjedeler av eksporten fra Sogn og Fjordane gikk i 2017 til det europeiske indre marked. Rundt 9 prosent av eksporten fra Sogn og Fjordane gikk til Storbritannia.

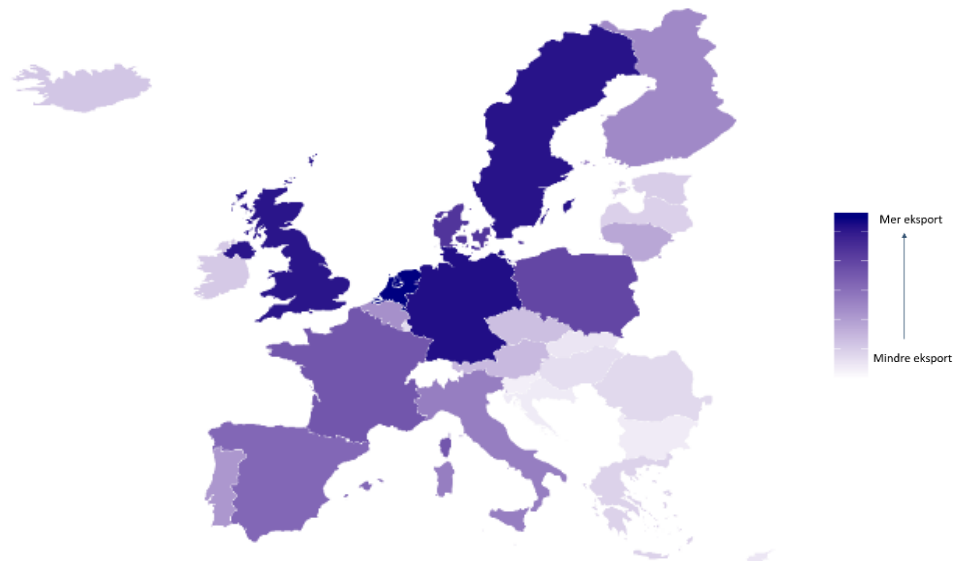
Som det går frem av figuren er det også vesentlig eksport til Nord-Amerika og Asia, men sammenlignet med eksporten til EU/EØS er eksporten til disse markedene betydelig mindre.

Figur 4: Eksport i Sogn og Fjordane fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Sogn og Fjordane fordelt på land i det europeiske indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig til Nederland, Tyskland og Sverige eksporten fra Sogn og Fjordane gikk i 2017.

Figur 5: Eksport fra Sogn og Fjordane til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

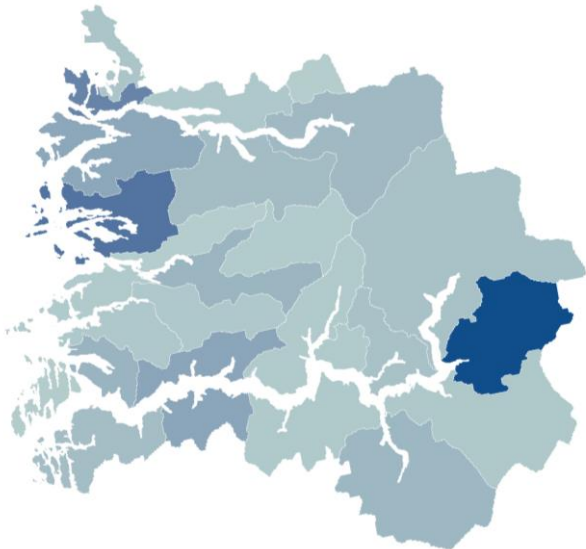
Land								
Eksport i mrd. kroner	2,0	2,1	2,3	2,3	1,5	1,0	1,1	3,8

**Alle kommunene i Sogn og Fjordane
eksporterer**

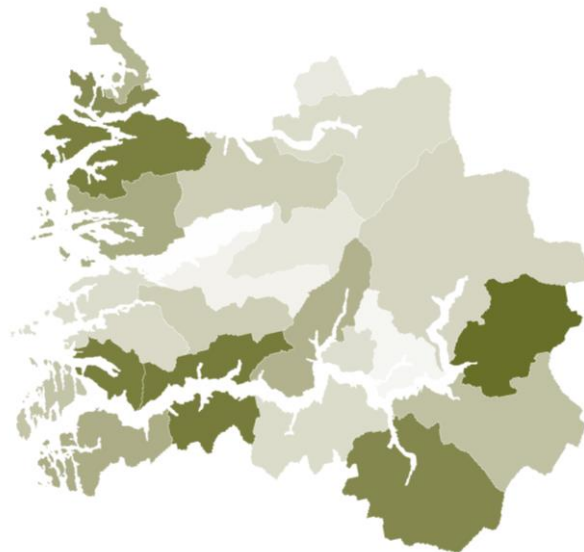

Figur 6: Total eksport i Sogn og Fjordane i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

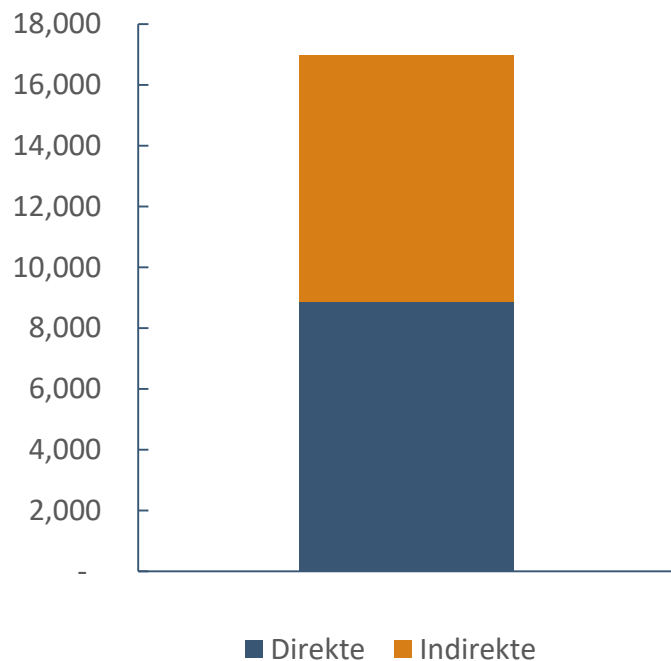

Figur 7: Eksport per sysselsatt i Sogn og Fjordane i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Figuren til venstre viser vi eksport fordelt på de ulike kommunene i Sogn og Fjordane. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Årdal. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Bremanger, Hyllestad, Høyanger og Årdal.

Figur 8: Totale sysselsettingsvirkninger av eksport i Sogn og Fjordane i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Aktivitet i næringslivet legger grunnlag for velferd og sysselsetting. Når bedrifter produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger derfor grunnlag for sysselsetting ikke bare i eksportbedriftene, men også i leverandørbedriftene til eksportbedriftene.

Figuren viser sysselsettingsvirkninger av eksporten fra Sogn og Fjordane i 2017. Beregningene er gjort i ITEM, som er Menons ringvirkningsmodell. Eksporten fra Sogn og Fjordane legger grunnlag for i overkant av 16 000 arbeidsplasser. Om lag halvparten er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører. De indirekte virkninger gjennom leverandører og deres underleverandører fordeler seg på Sogn og Fjordane og andre norske fylker.

I tillegg til sysselsetting i næringslivet, legger eksporten fra Sogn og Fjordane også grunnlag for sysselsetting i offentlig sektor gjennom at det betales skatter og avgifter. Denne effekten er ikke beregnet.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

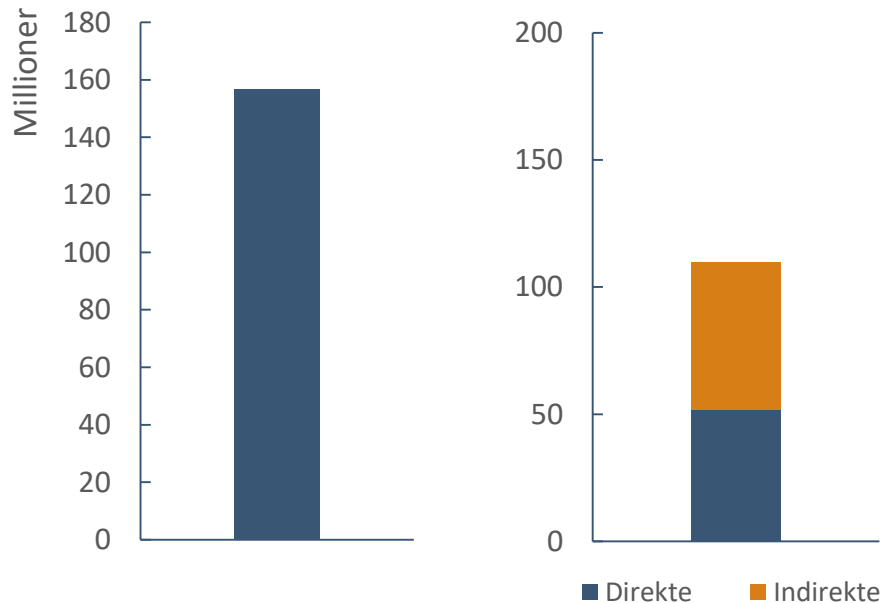
Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 10: Total eksport fra Askvoll i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Askvoll kommune

Eksporten fra Askvoll er ifølge Menons beregninger på om lag 160 millioner kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for nær 110 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Rundt halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.